

13. Pippidi, Andrei, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI-XVIII*, Corint, București, 2001.
14. Platon, Alexandru-Florin, *Identități etno-confesionale: reflecții asupra unui concept fluid*, în Cristina Preutu, George Enache (coordonatori), *Identități etno-confesionale și reprezentări ale celuilalt în spațiul est-european: între stereotip și voința de a cunoaște*, Editura Universității Al. I. Cuza, Iași, 2018.
15. Pop, Ioan-Aurel, *Solidarități etnice în Evul Mediu*, I-II, în Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca, XXX, 1990-1991.
16. Pop, Ioan-Aurel, *Geneza medievală a națiunilor moderne*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.
17. Pop, Ioan-Aurel, *Națiunea română medievală. Solidarități etnice românești în secolele XIII-XVI*, București, 1998.
18. Sava, Igor, *Practicile sociale românești de structură ortodoxă ca expresie a recunoașterii identitare. Reflecții pe baza mărturiilor călătorilor străini (secolele XVI-XVIII)*, în Cristina Preutu, George Enache (coordonatori), *Identități etno-confesionale și reprezentări ale celuilalt în spațiul est-european: între stereotip și voința de a cunoaște*, Editura Universității Al. I. Cuza, Iași, 2018.
19. Tătar, Octavian, *Identități și solidarități medievale în Europa*, în https://www.cclbsebes.ro/docs/sebus/16_O.%20Tatar.pdf.
20. Turliuc, Cătălin, *Naționalism și etnicitate. Considerații istoriografice și metodologice*, în *Istoria ca lectură a lumii. Profesorului Alexandru Zub la împlinirea vârstei de 60 de ani* (coord. G. Bădărău, L. Boicu, L. Nastasă), Fundația Academică „A. D. Xenopol”, Iași, 1994.
21. Turliuc, Cătălin, *Etnicitate și naționalitate la 1848*, în *Istoria – o meditație asupra trecutului* (ed. G. Bădărău), Tipografia Moldova, Iași, 2001.

MIGRAȚIA TINERETULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA – PROBLEMĂ DE ACTUALITATE STRINGENTĂ

Corina SAVIȚCHI, lector universitar

Summary

The problem of migration of young people in the modern world is one of the most urgent for today. After all, the best

conditions for traveling, moving to any place in the world or changing places of residence have been created right now. This article analyzes labor migration, primarily its youth aspect, since the overwhelming majority of migrants are young people.

Migrația ca fenomen social are rădăcini adânci în istoria omenirii. Mișcările populației dintr-un loc în altul au început odată cu apariția speciei umane, iar dezvoltarea acestui proces este rezultatul mai multor factori: climaterici, sociali, economici, politici, culturali etc. Grupuri de indivizi de toate vârstele caută loc de muncă, trai decent, climat moral și politic sigur, pe care nu le mai regăsesc acasă. În ultimii ani procesul migraționist la nivel global s-a extins foarte mult, estimând în 2015 un număr de 244 milioane de migranți internaționali (3,3% din populația lumii) comparativ cu 155 de milioane de persoane în anul 2000 (2,8% din populația lumii) [1]. În următorii ani se așteaptă o intensificare a procesului migraționist la nivel mondial.

În acest articol este analizată migrația forței de muncă, îndeosebi, aspectul care se referă la populația tânără. Tinerii sunt cei care de-a lungul timpului au generat mișcările sociale, exprimând prin acestea nevoia de schimbare, de transformare. Populația tânără, în continuare, rămâne a fi o resursă strategică a țării pentru care statul trebuie să asigure toate condițiile unei vieți decente și prospere. În calitate de grup social-economic distinct, tineretul, nu a fost ocolit de aceste provocări ale timpului, mai ales, că majoritatea covârșitoare a migranților sunt persoane tinere cu vârsta cuprinsă între 15 și 35 de ani. La nivel global, tinerii cu vârsta de 15-29 ani reprezintă 1,8 miliarde, ceea ce înseamnă circa 24% din populația lumii, cifră care nu a fost până acum înregistrată niciodată. Până în anul 2050 se estimează că ponderea tinerilor se va reduce sub 20% [2].

În Republica Moldova, din 3,5 milioane de persoane înregistrate la 1 ianuarie 2018 (conform BNS), **tineretul reprezintă**

o treime din populația țării, constituind cca 1149,6 mii sau 32,4% sunt persoane tinere cu vârsta cuprinsă între 14-34 ani. Pe parcursul ultimilor ani se observă o descreștere a populației cu vârsta 14-19 ani cu 45,3 mii persoane. Ponderea acestei categorii în numărul total al tinerilor s-a micșorat de la 22% la 01.01.2014, până la 19,8% la 01.01.2018. Numărul persoanelor cu vârsta de 20-24 ani a scăzut cu 61 mii, micșorându-se cu 3,3%. Este într-o scădere continuă și numărul persoanelor cu vârsta de 25-29 ani, reducându-se cu 31 mii, iar numărul tinerilor cu vârsta de 30-34 ani a crescut cu 45,4 mii sau 5,9% [4].

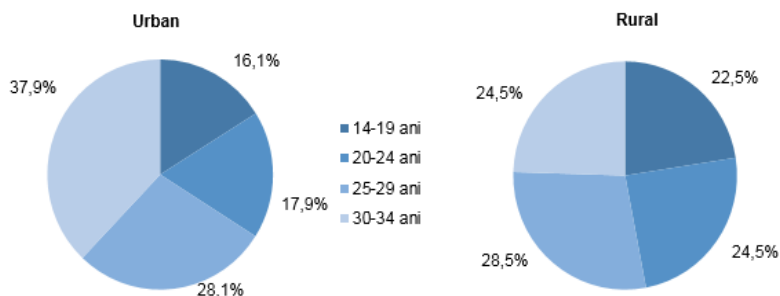

Figura 1. Structura populației tinere pe grupe de vârstă și mediu de reședință la 1 ianuarie 2018 Sursa: www.statistica.md

Analiza acestor diagrame relevă că cei mai mulți tineri cu vârsta cuprinsă între 14-24 ani se află în localitățile rurale, fapt ce se explică prin prevalarea populației din mediul rural (57,1%) față de cea din mediul urban (42,9%).

Persoanele care au peste 30 ani sunt concentrate mai mult în oraș, 37,9 %. Mediul urban este mai atractiv pentru tineri, deoarece aici au posibilitatea să-și continue studiile, să se angajeze în câmpul muncii, să-și petreacă eficient timpul liber etc. În mediul rural, oportunitățile de angajare și/sau afirmare sunt reduse, iar infrastructura și serviciile sunt slab dezvoltate.

În ultimele decenii transformările politice, economice, sociale și demografice din multe regiuni ale lumii au impus populația să părăsească casele lor și, totodată, au stimulat migrația spre orașe și peste hotarele țării. Dezvoltarea comerțului, a mijloacelor de transport și de comunicare, care au devenit mai accesibile și mai rapide, au determinat un număr mare de tineri să migreze atât în interiorul țării, cât și în afara ei. Visul către oportunități mai bune, dar și cererea de forță de muncă existentă în străinătate îi motivează pe mulți tineri să plece și să caute salvarea în migrație. Mulți își părăsesc casele, neavând nimic cu ei, doar niște bani și puține informații despre destinația spre care se îndreaptă. Cu toate acestea, anume din cauza vârstei, se confruntă cu obstacole și pericole care le testează puterile. Unii din ei nu au acte legale și traversează hotarele altor state în calitate de vizitatori sau turiști. Alții plătesc bani grei contrabandiștilor, pentru a-i transporta în alte țări, fiind ascunși prin camioane.

Implementarea regimului fără vize cu Uniunea Europeană, în 2014, a contribuit la creșterea numărului de cetățeni moldoveni care au beneficiat de această înlesnire. Conform datelor oferite de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE), obținute de la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale RM, la sfârșitul anului 2015, numărul persoanelor care se aflau peste hotarele țării a fost de cca 805 mii. Studiul emigrării autorizate pe grupe de vârstă ne demonstrează că părăsesc țara, în predilect, persoanele tinere. Din totalul numărului de emigrări autorizate în anul 2016, cea mai mare pondere – 64%, este înregistrată pentru persoanele cu vârsta până la 40 ani, numărul acestora înregistrând o majorare cu cca 21% comparativ cu anul 2015 [5].

Simplificarea regimului de trecere a granițelor și accesul facil la învățământul din străinătate au sporit numărul bursierilor moldoveni în universitățile străine. Cel puțin 3-4 mii de tineri pleacă la studii peste hotare anual, mulți dintre care nu mai revin acasă. În anul 2016, numărul de cetățeni moldoveni înmatriculați la studii

peste hotare, în baza protocoalelor internaționale de colaborare la care Ministerul Educației, Culturii și Cercetării este parte, s-a majorat, constituind 6.065 persoane. Comparativ cu anii 2015 și 2014, numărul respectiv a crescut cu cca 11% [5] (Tab. 1).

Tab.1. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, persoane

Persoane	Anul		
	2014	2015	2016
Total plecați la studii, persoane*	5469	5485	6065

*Fără persoanele plecate la studii peste hotare în baza contractelor individuale Sursa: Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2014-2016

Printre țările preferate, unde aleg să plece la studii tinerii moldoveni, sunt următoarele: România, Federația Rusă, Bulgaria etc (tab. 2). În alte state se află mai puțin de un procent din totalul persoanelor plecate la studii peste hotare în baza protocoalelor internaționale de colaborare [5].

Tab. 2. Numărul cetățenilor moldoveni care își fac studiile peste hotare, după țări, persoane

Țara	Anul		
	2014	2015	2016
România	5000	5000	5610
Federația Rusă	328	328	301
Bulgaria	114	130	130
China	10	11	8
Cehia	10	10	10
Slovacia	7	6	6

Sursa: Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2014-2016

România rămâne o prioritate pentru absolvenții din Republica Moldova (anul 2014 – 5000 persoane; anul 2016 – 5610 persoane). Motivele sunt diverse: mai apropiată ca amplasare, cunoașterea limbii, iar prețurile la chirie nu sunt atât de mari în comparație cu

Germania, Spania, Franța etc. România este în continuare o țară mai accesibilă, care oferă foarte multe oportunități tinerilor noștri. În Federația Rusă pleacă persoanele vorbitoare de limbă rusă, în special minoritățile etnice: ruși, ucraineni, bulgari etc.

Emigrarea tinerilor cu scopul continuării studiilor peste hotare este văzută ca o amenințare pentru dezvoltarea de lungă durată a economiei țării de origine, deoarece, de cele mai multe ori, tinerii cu rezultate remarcabile la învățătură, după absolvire, sunt absorbiți de piața forței de muncă din țara-gazdă, iar decizia de a reveni în țara de baștină este amânată pentru o perioadă nedeterminată. Cercetările ne arată că migranții moldoveni de vârstă tânără, inclusiv cei cu studii peste hotare, cel mai des revin acasă din considerente familiale, nostalgice sau datorită faptului că sunt impuși să o facă din cauza legislației de aflare în țara-gazdă. Potrivit estimărilor neoficiale bazate pe bursele oferite de țările-gazdă, peste hotare învață 135,5 mii de tineri moldoveni.

O treime din populația aptă de muncă din Republica Moldova nu dorește să lucreze acasă, considerând că salariile sunt mici și perspectivele de creștere profesională sunt minime. Potrivit datelor BNS, 31,5% din numărul total de persoane inactice cu vârsta peste 15 ani lucrează sau planifică să meargă să lucreze în alte țări. Chiar dacă peste 280 de mii din aceste persoane se află în țară, ele nu doresc să lucreze acasă, deoarece fie au un job sezonier peste hotare, fie planifică să muncească în străinătate în viitorul apropiat.

Migrația forței de muncă tânără conduce la o serie de efecte negative asupra populației, în special, de ordin sociodemografic, care au dus la degradarea capitalului uman. Numărul emigrărilor îl depășește pe cel al imigrărilor, fapt ce influențează asupra numărului total al populației țării. Plecarea la muncă peste hotare a femeilor cu vârstă reproductivă contribuie la reducerea natalității. În perioada 2015-2017 rata natalității s-a micșorat vădit, în anul 2017 constituind 9,6 născuți vii la 1000 locuitori comparativ 10,9 născuți-vii la 1000 locuitori în 2015.

În același timp migrația amplifică procesul de îmbătrânire a populației. În anul 2017 coeficientul îmbătrânirii a atins valoarea de 17,7, depășind cu mult valoarea critică de 12, ceea ce reprezintă o stare deosebit de avansată a fenomenului. Conform scării J.Beaujeu-Garnier-E.Rosset, valoarea indicatorului 12 și mai mult se califică ca „îmbătrânire demografică” [6].

Reglementarea sectorului de tineret în Republica Moldova cuprinde un set de acte normative: Legea cu privire la tineret nr. 279 din 11.02.1999, Legea Voluntariatului nr. 121 din 18.06.2010, Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020, Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr.140 din 14.06.2013 etc. Programul de Guvernare Moldova 2020 a constituit baza de pornire în elaborarea strategiei pentru tineret, astfel, prin Hotărârea Guvernului nr.1006 din 10 decembrie 2014, a fost aprobată Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2020, care servește prerogativă de dezvoltarea a sectorului respectiv [7]. Strategia are ca scop dezvoltarea și consolidarea sectorului de tineret pe parcursul următorilor șapte ani, astfel contribuind la crearea unui mediu adecvat realizării vieții personale și profesionale a fiecărui tânăr, inclusiv a celor din grupurile cu posibilități reduse (venituri mici, șomaj, imigranți, refugiați, cu probleme de sănătate, zone rurale, discriminare, din cauza dizabilității, orientare sexuală etc).

Pentru atingerea scopului propus, au fost definite următoarele obiective generale: 1. promovarea participării tinerilor la procesele decizionale în dezvoltarea sectorului de tineret; 2. diversificarea și consolidarea serviciilor pentru tineri, 3. dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri; 4. consolidarea sectorului de tineret.

În contextul prezentei Strategii sunt considerate beneficiari următoarele categorii de persoane: tinerii conform vârstei prevăzute de legea cu privire la tineret; familiile tinere; specialiștii și lucrătorii de tineret; instituțiile publice centrale și locale care lucrează cu tinerii; organizațiile neguvernamentale de tineret; centrele de resurse

pentru tineri și centrele comunitare care oferă servicii tinerilor; centrele de sănătate prietenoase tinerilor; consiliile locale de tineret. [8].

În aceste condiții, statul promovează politici speciale de facilitare a procesului de integrare a tinerilor pe piața muncii în mediul rural. Guvernul Republicii Moldova a implementat un sistem de înlesniri pentru tinerii specialiști din domeniul pedagogic [9] și ocrotirii sănătății [10]. Transferurile cu destinație specială pentru susținerea cadrelor tinere sunt utilizate pentru achitarea indemnizației unice, în primii 3 ani de activitate, în mărime de 45 mii lei pentru tinerii specialiști, absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior, și în mărime de 36 mii lei, pentru tinerii specialiști absolvenți ai instituțiilor de învățământ postsecundar, încadrați în instituțiile de stat în anul absolvirii prin repartizare de către ministerele de resort. Prin aceste măsuri, statul speră că va contribui la creșterea atractivității domeniului educațional pentru tinerii specialiști și la soluționarea problemei legate de lipsa medicilor în mai multe localități.

La începutul anului 2018, Guvernul Republicii Moldova a lansat programul de stat „Prima Casă”

La sfârșitul anului 2018, Ministerul educației, Culturii și Cercetării a lansat *Programul de Granturi 2019 pentru organizațiile de tineret*, care are drept scop oferirea suportului logistic și financiar pentru realizarea inițiativelor și proiectelor de tineret cu impact atât la nivel regional, cât și național, consolidându-se în acest mod și cooperarea cu societatea civilă.

Cu toate acestea, tinerii continue să emigreze, de aici rezultă că aceste probleme rămân nesoluționate completamente. Mulți din cei care pleacă sunt de părerea că în Republica Moldova nu au viitor.

Ținând cont că migrația tinerilor provoacă costuri sociale, economice, dar și politice, tot mai mari pentru țara de origine, ea devine un domeniu prioritar pentru factorii de decizie. Va fi dificil de a înlocui cetățenii care au părăsit țara, piața muncii și societatea

civilă. Nici creșterea investițiilor în sectorul real, de capital și infrastructură, nici utilizarea remitențelor nu poate compensa varietatea și valoarea potențialului uman pierdut alcătuit din tineri și adulți educați și capabili de muncă.

Bibliografie

1. World Migration Report 2018
https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf.
2. Global Youth Development, Index and Report, 2016,
<http://cmydiprod.uksouth.cloudapp.azure.com/sites/default/files/2016-10/2016%20Global%20Youth%20Development%20Index%20and%20Report.pdf>, accesat la 25.03.2019.
3. World's refugees and displaced exceed record 60 million: U.N.
<http://www.reuters.com/article/us-un-refugees-id/USKBN0U10CV20151218> (accesat la 21.04.2019)
4. **Tinerii în Republica Moldova în anul 2017**,
<http://www.statistica.md>
5. Compendiu Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2014-2016, Chișinău, 2017, p. 33.
6. Anuarul statistic al Republicii Moldova 2018. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Chișinău, 2018, p. 465.
7. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=345635>.
8. Hotărâre de Guvern Nr. 1006 din 10.12.2014 „Cu privire cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia”.
9. Hotărâre de Guvern Nr.802 din 29.10.2015 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calcul, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea cadrelor didactice tinere, precum și pentru modificarea, completarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului”.
10. Hotărâre de Guvern Nr. 1345 din 30.11.2007 „Cu privire la acordarea facilităților tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice”.